

INTERNÍ PROTİKORUPČNÍ PROGRAM

Obecný výklad pojmu korupce

„**Korupce**“ je pojem, se kterým se setkáváme denně ve všech sdělovacích prostředcích. Informace o korupci jsou tak časté, že společnost se postupně dostává do stavu, kdy korupci přestává vnímat jako něco zcela výjimečného a ojedinělého. Ze všech stran přichází informace o odhalení korupce jak ve sféře státní, tak soukromé.

Definice pojmu korupce a její jasné vymezení je nutné i vzhledem k hojnému používání politiky, novináři, sociology, právníky apod., přičemž každá skupina používá tento termín ve shodě se svým profesním statutem, čímž mu dává poněkud jiný význam. Korupci, ale lze vyspecifikovat některými obecnými rysy, které jsou shodné a vyznačující se tímto jednáním:

1. snahou po získání individuální výhody, ať hmotné, či nehmotné,
2. zasažením veřejné (státní) či polostátní sféry,
3. vědomým porušováním právních norem,
4. honorováním určitou výhodou, opět hmotnou, či nehmotnou,
5. značnou latencí a racionalitou.

Pohledů na pojem korupce existuje celá řada. Jednou z definicí korupce je zneužití pravomocí za účelem získání nezaslouženého osobního prospěchu. Znamená takové jednání představitelů veřejného sektoru (ať už se jedná o politiky či státní úředníky), jímž se nedovoleně a nezákonně obohacují prostřednictvím zneužívání pravomocí, které jim byly svěřeny.

Základním znakem korupce tedy je, že se někdo zachová nepoctivě při plnění svěřených úkolů vyplývajících z jeho postavení. Podstatou této nepoctivosti je obvykle to, že nějaká osoba zneužije svého postavení (svěřené pravomoci) a nejedná nestranně. Dalším znakem korupce je, že je vedena zjištnými cíli (touhou po zisku či jiném osobním prospěchu). Neoprávněná výhoda, která se uplácené osobě dostává, však zdaleka nemusí mít pouze peněžní podobu. Úplatkem může být jakákoliv neoprávněná výhoda, z které může mít uplácená osoba prospěch. Může spočívat v jakékoliv jiné výhodě majetkové (věcný dar) nebo nemajetkové povaze (protislužba).

Korupční chování lze proto definovat jako odchylku od dodržování právních norem a standardního chování většinové společnosti a toto chování je zradou závazků vůči celku a jeho morálním zásadám.

Korupční jednání však nemusí mít nutně charakter trestné činnosti, často může jít pouze o konflikt s obecně uznávanými morálními principy.

Nejdůležitější zákony a další standardy, které v sobě obsahují protikorupční opatření:

1. Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů v platném znění
Střet zájmů – situace, kdy veřejní činitelé rozhodují nikoliv na základě veřejného zájmu, ale na základě osobního nebo skupinového zájmu. Nejedná se přímo o korupční jednání, ale o tzv. jednání „na hraně“.
2. Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, v platném znění
Porušování tohoto zákona je jedním z nejčastějších projevů korupčního chování v ČR. Cílem zákona o veřejných zakázkách je stanovit obecný princip transparentního a nediskriminačního zadávání tak, aby možnost korupčního chování byla omezena na minimum.

3. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v platném znění, zákon č. 141/1961, Sb., o trestním řízení soudním, (trestní řád). Český trestní zákon nezná pojem „korupce“. Současná právní úprava obsahuje především represivní opatření korupčního jednání, a to prostřednictvím zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Ten postihuje korupci především pomocí trestných činů přijetí úplatku (§ 331), podplácení (§ 332) a nepřímého úplatkářství (§ 333). Zároveň vymezuje (§ 334) některé klíčové pojmy, například „úplatek“.
4. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce v platném znění; § 73 – základní povinnosti zaměstnanců:
 - jednat a pracovat nestranně a zdržet se při výkonu práce všeho, co by mohlo ohrozit důvěru v nestrannost rozhodování,
 - zachovávat mlčenlivost,
 - v souvislosti s výkonem zaměstnání nepřijímat dary nebo jiné výhody s výjimkou darů nebo výhod poskytovaných zaměstnavatelem, u něhož jsou zaměstnání,
 - zdržet se jednání, které by mohlo vést ke střetu veřejného zájmu se zájmy osobními, zejména nezneužívat informací, nabytých v souvislosti s výkonem zaměstnání.
5. Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole) v platném znění.

Tento zákon by mohl být účinným nástrojem v boji proti korupci, dosud však převažuje klasický přístup ke kontrole, která se provádí následně, předběžné a průběžné kontroly se využívá méně než je běžné v evropských a mezinárodních standardech.
6. Etické kodexy a další interní předpisy

Definicí pojmu korupce by se dala vysledovat jistě ještě celá řada. Nicméně ze všech definicí vyplývá, že vždy se **jedná o chování neetické a nemorální, při kterém jedinec zcela sobecky sleduje pouze své zájmy, které vždy staví nad zájmy druhých či celé společnosti. Navíc se jedná o konání protizákonné.**

1. Vytváření a posilování protikorupčního klimatu

- Cílem Centra sociálních služeb Hrabyně (dále jen „CSS“) je nastavit účinný a efektivní systém prevence korupce, vytipovat korupční rizika, funkce a činnosti a vymezit oblasti činností, při kterých by mohlo docházet ke vzniku korupce. Dále stanovit strategii prevence korupce a boje s korupcí.
- CCS má zpracované vnitřní dokumenty, ve kterých je obsažen taktéž cíl odstranit nebo v maximální možné míře omezit předpoklady pro možnost vzniku korupčního jednání. Tyto dokumenty jsou vyjmenovány v bodě 3 tohoto interního protikorupčního programu.
- Cílem protikorupčního jednání je snižovat motivaci zaměstnanců ke korupci, zvyšovat pravděpodobnost jejího odhalení a nastavit důvěryhodné mechanismy pro oznámení podezření na korupční jednání.
- CSS mimo výše uvedené cíle také klade důraz na:
 - maximální možnou osvětu svých zaměstnanců, posiluje morální integrity (čestnost, poctivost, bezúhonnost v mravním smyslu) zaměstnanců, aktivně propaguje etické zásady;
 - vytváření a posilování protikorupčního klimatu tak, aby „korupce“ v jakékoliv podobě pro správné fungování organizace CSS byla nepřijatelná.

1.1. Propagace protikorupčního postoje vedoucími zaměstnanci

Povinnosti všech vedoucích pracovníků je prosazovat protikorupční postoj, tzn. dodržování etického kodexu, dodržování právních a vnitřních předpisů, bezúhonnost, prošetření podezření na korupci a v případě zjištění vyvození adekvátních disciplinárních a jiných opatření.

Protikorupčním postojem se vedle vlastní bezúhonnosti rozumí zejména dodržování právních a vnitřních předpisů, zdůrazňování významu ochrany majetku státu, zdůrazňování důležitosti existence a dodržování etických zásad při výkonu práce, propagace jednání odmítajícího korupci a důraz na prošetřování podezření a na vyvození adekvátních disciplinárních a jiných opatření v případě prokázání prošetřovaných skutečností.

1.2. Etický kodex

Propagace čestného a etického jednání a definování žádoucího, resp. nežádoucího chování.

Etický kodex stanovuje chování a povinnosti zaměstnanců, které nevyplývají ze zákona či z vnitřních předpisů, může i detailněji rozvádět problematické oblasti jako jsou např. dary, střet zájmů, apod. Jeho implementace spočívá v aktivní propagaci a vyhodnocování jeho účinnosti.

Zaměstnanci jsou s Etickým kodexem seznámeni, znají ho, rozumí mu, a dodržují jej. Porušení etického kodexu je porušením povinnosti vyplývajících z vnitřních předpisů organizace.

Etický kodex je zveřejněn na webových stránkách CSS Hrabyně.

1.3. Vzdělávání zaměstnanců

Pravidelná školení, semináře a vzdělávání zaměstnanců probíhají na všech funkčních úrovních a evidenci vede zaměstnankyně ekonomického úseku.

Ve vztahu k protikorupční problematice jsou zaměstnanci průběžně informováni zejména na poradách, pracovních schůzkách dle organizační struktury organizace, tzv. osvětou k protikorupční problematice související s etickým kodexem, dále se zaměřením na význam ochrany majetku státu, na zvyšování schopnosti rozpoznat korupci, na zvyšování povědomí o ochraně zaměstnanců, kteří oznámili podezření na korupci, na postupy organizace v případě potvrzení korupčního jednání.

1.4. Systém pro oznámení podezření na korupci

Systém pro oznámení podezření na korupci umožňuje oznámení / anonymní oznámení podezření na korupci zaměstnanci či třetími stranami.

Tento systém je dvoustupňový:

1. úvodní posouzení relevance oznámené informace,
2. prověření oznámených informací.

Oznámení pro podezření z korupčního jednání může oznamovatel oznámit těmito způsoby:

- anonymně do schránky důvěry (umístění na chodbě 2. patra v prostorách ředitelství CSS) nebo z anonymní emailové adresy vedoucímu zaměstnanci;
- osobně vedoucímu zaměstnanci. V případě podezření nadřízeného zaměstnance je nutno informaci předat jeho nadřízenému zaměstnanci;
- poštou – na adresu Centrum sociálních služeb Hrabyně;
- e-mailem na sekretariát info@csshrabyne.cz.

Každým oznámením se bude CSS zabývat a dodrží stanovené postupy při podezření na korupci.

1.5. Ochrana oznamovatelů

Pod tímto se rozumí nastavení postupů a pravidel, které zajistí podporu a dostatečnou ochranu osobám upozorňujícím na možné korupční jednání.

Součástí ochrany oznamovatelů je systém nestranného posuzování jakéhokoli jednání vůči zaměstnanci, které lze považovat za hrozbu, diskriminaci nebo represii za to, že podal oznámení o podezření na uskutečnění korupčního jednání.

Ochranné postupy musí obsahovat i ochranu zaměstnanců, u kterých se v rámci posouzení neprokáže pochybení.

Tuto ochranu oznamovatele zajišťuje organizace po celou dobu šetření oznámení podezření na korupci i jeho vyhodnocení, i když se jeho oprávněnost neprokáže.

Komise zabývající se oznámením o podezření na korupci je ve složení členů porady vedení : ředitel, technický náměstek, ekonomický náměstek, náměstek pro sociální služby, náměstek pro zdravotní péči, náměstek pro sociálně zdravotní péči, vedoucí odboru stravování.

2. Transparentnost

Cílem transparentnosti je odrazovat od korupčního jednání prostřednictvím zvyšování pravděpodobnosti odhalení.

Transparentnost umožňuje veřejnou kontrolu hospodaření státu jak zaměstnanci, tak veřejností. Zároveň zvyšuje pravděpodobnost odhalení korupce a tím odrazuje od korupčního jednání.

2.1. Zveřejňování informací o veřejných prostředcích

Zveřejňování informací organizace provádí v souladu s platnými právními předpisy a požadavky zřizovatele.

Zveřejňované informace formou zápisů z porad vedení CSS zahrnují:

- informace vztahující se k výběru dodavatelů, vč. veřejných zakázek;
- informace vztahující se k poskytování grantů, dotací, evropských či jiných fondů;
- informace vztahující se k nakládání s majetkem;
- informace o rozpočtu;

- informace o uskutečněných veřejných zakázkách včetně veřejných zakázek malého rozsahu;
- informace o uzavřených smlouvách včetně dodatků.

Organizace při zadávání veřejných zakázek všech rozsahů postupuje přesně dle zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek v platném znění.

2.1. Zveřejňování informací o systému rozhodování

Zveřejňování informací organizace provádí v souladu s platnými právními předpisy v rozsahu daném vnitřním předpisem organizace a v tomto vymezení zahrnuje informace o struktuře organizace, vyjadřující vztahy podřízenosti a nadřízenosti (organizační schéma CSS).

3. Řízení korupčních rizik a monitoring kontrol

Aktivní řízení korupčních rizik napomáhá identifikovat oblasti se zvýšeným korupčním potenciálem a prověřovat a posilovat existenci a funkčnost kontrolních mechanismů v těchto oblastech.

Cílem řízení korupčních rizik je nastavit účinné kontrolní mechanismy a zajistit efektivní odhalování korupčního jednání.

CSS má zpracované vnitřní směrnice, ve kterých jsou zakomponována rizika související s výše uvedeným cílem:

- Směrnice EN/8/..., Oběh účetních dokladů
- Směrnice EN/16/..., Svobodný přístup k informacím
- Směrnice EN/5/..., Kritéria hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti
- Směrnice EN/7/..., Zásady řídicí kontroly
- Směrnice EN/10/..., Řízení rizik
- Směrnice EN/14/..., Pravidla pro přijímání darů
- Směrnice EN/27/..., Směrnice pro zadávání veřejných zakázek
- Standard PSS č.1
- Směrnice Ř/2/..., Základní nástroje a orgány řízení
- Směrnice OSS/7/..., Ochrana práv uživatelů
- Pokyn OSS/10/20..., Situace vzniku střetu zájmu poskytovatele a zájmu uživatelů soc. služby

3.1. Hodnocení korupčních rizik

Hodnocení korupčních rizik se provádí v organizaci jedenkrát ročně a obsahuje:

- identifikace a hodnocení korupčních rizik ve všech činnostech organizace;
- vytvoření katalogu korupčních rizik;
- stanovení strategie řízení korupčních rizik;
- přijetí opatření ke snížení pravděpodobnosti či dopadu korupčních rizik.

3.2. Monitoring kontrolních mechanismů odhalující korupci

CSS se zabývá kontrolou mechanismu odhalující korupci především v těch oblastech, v nichž je riziko korupce hodnoceno jako významné.

3.3. Prošetřování rizikových oblastí

Pravidelné hodnocení rizik souvisí také s pravidelným prošetřováním v oblastech, v nichž je riziko korupce hodnoceno jako významné. Tímto prošetřováním CSS provádí identifikaci a vyhodnocení skutečnosti, které by nasvědčovaly výskytu korupčního jednání.

4. Postupy při podezření na korupci

Cílem je minimalizovat ztráty způsobené korupčním jednáním a zabránit opakování obdobného korupčního jednání.

4.1. Postupy při prošetřování podezření na korupci

Organizace reps. příslušný vedoucí zaměstnanec nejprve bezodkladně prošetří relevanci *oznámeného podezření na korupci*, dále provede *důkladně analýzu příčiny vzniku korupce a ověří rozsah korupčního jednání*. Důkladná analýza příčin vzniku korupčního jednání je pak zásadní pro posílení preventivních mechanismů, které sníží riziko opakovaného výskytu korupce.

Při řešení korupce je důležitý tento postup: oznámení, rychlé prošetření a neprodlené provedené opatření pro zamezení případných ztrát nebo opakování korupce.

4.2. Následná opatření

CSS uskuteční následná opatření v podstatě ve třech rovinách, kterými by se mělo omezit opakování případného korupčního jednání:

- úpravu vnitřních procesů,
- disciplinární opatření,
- řešení vzniklých škod.

Osoba, která se prokázané korupce dopustila, musí být neprodleně disciplinárně potrestána.

5. Vyhodnocení interního protikorupčního programu

Cílem vyhodnocování je zdokonalovat interní protikorupční program a umožnit koordinaci protikorupčních aktivit

5.1. Vyhodnocování interního protikorupčního programu

Pravidelné vyhodnocení účinnosti interního protikorupčního programu je zaměřeno na plnění všech jeho částí, na účinnost tohoto plnění a na implementaci nápravných opatření.

IPP se hodnotí 1 x za dva roky vždy k 31.12. lichého kalendářního roku. Vyhodnocením je pověřena osoba, která je pověřena finanční kontrolou.

5.2. Zpráva o plnění interního protikorupčního programu

Ekonomický náměstek vypracuje 1 x za 2 roky, vždy do 31.3. sudého kalendářního roku zprávu o plnění interního protikorupčního programu a přijatých nápravných opatřeních a zveřejní ji na webových stránkách organizace

Obsahem zprávy je stav implementace protikorupčních nástrojů a plán jejich nápravných opatření, systém a rozsah školení, katalog korupčních rizik, počet identifikovaných podezření na korupci a výsledky jejich prověření, výsledek hodnocení účinnosti celého protikorupčního programu.

5.3. Aktualizace interního protikorupčního programu

Aktualizaci interního protikorupčního programu organizace provede do 30. června každého sudého kalendářního roku a taktéž ji zveřejní na webových stránkách CSS Hrabyně.

Interní protikorupční program je účinný od 1. 2.2020 a závazný pro všechny zaměstnance CSS Hrabyně.

Zpracovala: Ing. Blanka Langrová
ekonomická náměstkyně

Mgr. Jarmila Absolonová, MBA
Ředitelka CSS Hrabyně

